

PRIVILEGIUM MILI

(supra

LXXIX. DOMITIA

a. 90 d. Oct. 27.

Tabulae longae sunt mill. 203, altae mill. 160—162; in posteriore extrinsecus cernuntur vestigia lamellarum aenearum longarum mill. 140, distantium mill. 24, adferruminatarum ad signacula defendenda. Rep. ad Mogontiacum,

intus: tabella prior

IMP · CAESAR · DIVI · VESPASIANI · F · DOMITIANVS AVGVS
 TVS GERMANICVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC
 POTESTAT · X · IMP · XXI CENSOR PERPETVVS
 COS XV PATER PATRIAE
 5 EQVITIBVS QVI · MILITANT · IN ALIS QVATTVOR I
 FLAVIA · GEMINA · I · CANNENEFATIVM · I SINGVLARIVM · SCVBV
 LORVM · ET PEDITIBVS ET EQVITIBVS QVI IN COHORTIBVS
 DECEM ET · QVATTVOR · I · FLAVIA DAMASCENORVM · MIL
 LIARIA I BITVRIGVM I · THRACVM · I · AQVITANORVM
 10 VETERANA · I · ASTVSVM II AQVITANORVM II CYRENAICA ·
 II RAETORVM · III DELMATARVM III ET III AQVITANORVM
 III VINDELICOR · V · DELMATARVM · VII RAETORVM QVAE
 SVNT IN GERMANIA SVPERIORE · SVB · I · IAVOIENO
 PRISCO ITEM DIMISSIS^o HONESTA MISSIONE QVINIS
 15 ET VICENIS PLVRIBVSVE STIPENDIIS · EMERITIS
 o

tabella posterior

o QVORVM NOMINA SVBSCRIPTA SVNT IPSIS LIBE o
 RIS POSTERISQVE EORVM CIVITATEM DEDIT ET CONV
 BIVM CVM VXORIBVS QOVAS TVNC HABVISSENT
 CVM EST CIVITAS IIS DATA AVT SI QVI CAELIBES ESSENT
 20 CVM IIS QVAS POSTEA DVXISSENT DVMTAXAT SIN
 sie GVLI SINGVLAS · A · D · VI · K · NOVEMBR
 ALBIO PVLLAIENO · POLLIONE COS
 CN POMPEIO LONGINO
 COHORT · I · AQVITANORVM VETERANAE CVI PRAEST
 25 M ARRECINVS GEMELLVS
 EQVITI
 MVCAPORI IPTACENTIS F · THRAC
 DESCRIPTVM ET RECOGNITVM EX TABVLA AENEA
 QVAE FIXA EST ROMAE

TVM EXPLETVM

p. 615).

NVS MUCAPORI.

rep. Mogontiacy, adservata ibi et Wormatiay.

mox altera tabella inlata est in museum Mogontiacense, altera pervenit in Wormatiense.

extrinsecus: tabella prior

IMP · CAESAR · DIVI · VESPASIANI · F · DOMITIANVS
 AVGVSTVS GERMANICVS PONTIFEX MAXIMVS
 TRIBVNIC · PÖTESTAT · X · IMP · XXI CENSOR
 PERPETVVS COS · XV PATER PATRIAE
 5 EQVITIBVS QVI · MILITANT · IN ALIS QVATTVOR I
 FLAVIA · GEMINA · I · CANNENEFATIVM · I SINGVLA
 RIVM · SCVBVLORVM · ET PEDITIBVS ET EQVITIBVS
 QVI IV COHORTIBVS · DECEM ET · QVATTVOR · I · FLA
 VIA DAMASCENORVM · MILLIARIA I BITVRIGVM
 10 I · THRACVM · I AQVITANORVM · VETERANA · I · ASTVRM
 II AQVITANORVM II CYRENAICA · II RAETORVM · III
 DELMATARVM III ET IIII AQVITANORVM IIII VINDE
 LICOR · V · DELMATARVM · VII RAETORVM QVAE
 SVNT IN GERMANIA SVPERIORE · SVB · I · IAVOLENO
 15 PRISCO ITEM DIMISSIS HONESTA MISSIONE QVI
 NIS · ET VICENIS PLVRIBVSVE STIPENDIIS EMERITIS
 QVORVM NOMINA SVBSCRIPTA SVNT IPSIS LIBE
 RIS POSTERISQVE EORVM CIVITATEM DEDIT ET CO
 NVBIVM CVM VXORIBVS QVAS TVNC HABVSSSENT
 20 CVM EST CIVITAS IIS DATA AVT SI QVI CAELIBES · ES
 SENT CVM IIS QVAS POSTEA DVXISSENT DVMTA
 XAT SINGVLI SINGVLAS A · D · VI · K · NOVEMBR ·
 ALBIO PVLLAIENO POLLIONE COS
 CN POMPEIO LONGINO
 25 COHORT · I AQVITANORVM VETERANAE CVI PRAEST
 M ARRECINVS CEMELLVS
 EQVITI
 MUCAPORI EPTACENTIS F THRAC
 DESCRIPTVM ET RECOGNITVM EX TABVLA AENEA
 30 QVAE FIXA EST ROMAE IN MVRO POST TEMPLVM
 DIVI AVG · AD MINERVAM

tabella posterior

Q · MUCI	AVGVSTALIS
L · PVLLI	VERECVNDI
C · LVCRETI	MODESTI
C · POMPEI	EVTRAPELI
C · IVLI	CLEMENTIS
Q · VETTI	OCTAVI
L · PVLLI	IANVARI

Imp. Caesar, divi Vespasiani f., Domitianus Augustus Germanicus, pontifex maximus, tribunice(i)a potestat(e) X, imp. XXI, censor perpetuus, co(n)s(ul) XV, pater patriae

equitibus, qui militant in alis¹⁾ quattuor (1) I Flavia gemina, (2) I Cannenefatium, (3) I singularium, (4) Scubulorum, et peditibus et equitibus, qui in cohortibus¹⁾ decem et quattuor (1) I Flavia Damascenorum milliaria, (2) I Biturigum, (3) I Thracum, (4) I Aquitanorum veterana, (5) I Asturum²⁾, (6) II Aquitanorum, (7) II Cyrenaica, (8) II Raetorum, (9) III Delmatarum, (10) III et (11) III Aquitanorum, (12) III Vindeliceor(um), (13) V Delmatarum, (14) VII Raetorum, quae sunt in Germania superiore sub L. Iavoleno Prisco³⁾, item dimissis honesta missione, quinis et vicenis pluribusve stipendiis emeritis⁴⁾,

quorum nomina subscripta sunt, ipsis liberis posterisque eorum civitatem dedit et conubium cum uxoribus, quas tunc habuissent, cum est civitas iis data, aut si qui caelibes essent, cum iis quas postea duxissent, dumtaxat singuli singulas.

a. d. VI k. Novembr. Albio Pullaieno Pollione, Cn. Pompeio Longino cos. cohort(is) I Aquitanorum veteranae, cui praest M. Arrecinus Gemellus, equiti Mucapori, Eptacentis⁵⁾ f., Thrac(i).

Descriptum et recognitum ex tabula aenea, quae fixa est Romae⁶⁾ in muro post templum divi Aug(usti) ad Minervam.

¹⁾ Verba *equitibus, qui militant in alis, et peditibus et equitibus, qui in cohortibus* recedunt a forma solita *equitibus et peditibus, qui militant in alis et cohortibus* (cf. C. I. L. III p. 906).

²⁾ ASTVSVM intus.

³⁾ I · IAVOLENO PRISCO extr., I · IAVOIENO | PRISCO intus. In utraque tabula praenomen hasta sola repraesentari quaerenti mihi rescripsit Weckerlingius.

⁴⁾ Haec quoque recedunt a formula sollemni et ut scripta sunt laborant ambiguitate; scilicet verba *quinis et vicenis pluribusve stipendiis emeritis* cum pertineant et ad eos qui militant et ad dimissos, per se ad hos solos referri possunt. Similiter scripta est lex et tempore huic proxima et sine dubio ab eodem homine dictata anni 88 pertinens ad exercitum Sardum (Eph. II p. 183) sic concepta: [*equitibus et peditib*]s qui militant [*in cohortibus*] . . . i[s]em dimissis hon]esta missione ex iis[dem cohorti]bus quinis et vicenis pluri[busve st]ipendiis emeritis.

⁵⁾ EPTACENTIS extrinsecus, IPTACENTIS intus; illud verum esse ostendit titulus Aquincensis supra p. 616 laudatus.

⁶⁾ in *Romae* linit int.

Priorem tabulam intercedente Hettnero Treverensi benigne descriptam misit Weckerling professor Wormatiensis. Posteriorem delineatam miserunt Carolus Zangemeister Heidelbergensis et Iacobus Keller Mogontiacensis; eam edidit hic *Westdeutsches Correspondenzblatt* a. 1884 Iun. I. In priore de quibus elementis non satis constabat Weckerlingio, repraesentantur inclinata. — Litterae I et T et L passim vix differunt.

Alarum, quae sunt numero quattuor, duae, I Flavia gemina et Scubulorum, redeunt in reliquis tribus legibus ad eundem exercitum pertinentibus annorum 74 (C. I. L. III p. 852) et 82 (Eph. IV p. 495) et 116 (C. I. L. III p. 870, 871), tertia I Cannenefatum in legibus a. 74 et 82. Quarta sola quamquam ipsa non minus nota, tamen in Germania nova est. Hoc comperamus castra eam in Raetia habuisse a. 107 (C. I. L. III p. 866); iam intellegitur eam inter a. 90 et 107 ex Germania superiore in Raetiam transiisse. — Cohortes quattuordecim non solum ipsae notae sunt omnes, sed omnes reperiuntur in legibus tribus modo nominatis. Adsunt quattuor earum in omnibus tribus, scilicet I et III Aquitanorum, VII Raetorum, I Thracum; duae in legibus a. 74 et 116, quae sunt II Cyrenaica et V Delmatarum; una in legibus a. 82 et 116, II Raetorum; quattuor aut in legibus a. 74 et 82 aut in illa sola III Aquitanorum, I Asturum, I Biturigum, III Vindellicorum; una in lege a. 82 II Aquitanorum; duae in lege a. 116 I Flavia Damascenorum et III Delmatarum. Itaque ex lege quae iam comparuit a. 90 hoc tantum proficimus cohortes proxime nominatas aut ad annum eum aut ab eo castra habuisse in Germania superiore. — Videlicet exercitus Germanicus quatenus auxilia habuerit aetate Flavia quamquam ex singulis legibus plene effici non potest, cum nulla lex omnia simul enuntiet, pluribus legibus ex hac provincia prolatis ita patefactum est, ut novae tabulae eius aetatis eiusque provinciae ad laterculum quod addatur vix iam afferant.

Legatus quoque, qui Germaniae superiori praefuit anno 90, notus est. Scilicet Iavoleni Prisci clarum adhuc est inter iuris prudentes nomen, isque quos honores administravit, olim aperuit basis statuae dedicatae ei Nadini in Dacia a quodam amico (C. I. L. III, 2864 cum add. p. 1062) inscripta *C. Octavio Tidio Tossiano Iavoleno Prisco I(egato) leg(ionis) III Aug(ustae), iuridic(o) provinc(iae) Britanniae, leg(ato) consulari provinc(iae) Germ(aniae) superioris, legato consulari provinc(iae) Syriae, proconsuli provinc(iae) Africae, pontifici*. Omisit qui scripsit honores urbanos omnes ipsumque consulatum, in cuius vicem legationes Germaniae et Syriae consulari datas esse item praeter consuetudinem enuntiavit. Eum ipsum esse iuris auctorem memoratum cum apud Plinium in epistula 6, 15 tum in Digestis passim inde efficitur, quod hic dicitur magistratus gessisse in Africa et in Syria (Dig. 40, 2, 5); accedit ex hac lege Germania. Aetatem eius praeter hanc legem duo sunt quae determinent, quod in secta iuris Sabiniana, cui praefuit, successit Cn. Aruleno Caelio Sabino consuli anni 69 (Dig. 1, 2, 2, 53) et quod Plinius in epistula, quam supra laudavi, scripta anno fere 106 vel 107, cum narrat adfuisse Romae recitationi cuidam. Iam huius legis beneficio illis indicationibus certiores accedunt et recte determinatae, scilicet consulatum eum gessisse ante a. 90, praefuisse Germaniae superiori eo ipso anno. Confirmatur ita quod olim intellectum est perperam a scriptore vitae Pii c. 12 Iavolenum referri inter iuris auctores ab imperatore Pio adhibitos; nam vix advivere potuit ad a. 138. cum natales secundum ea quae nunc didicimus ante a. 60 reiciantur. — Sed gravis difficultas restat in praenomine. Iuris auctori praenomen fuisse Lucii et haec lex ait (de Tito enim, quod aequo pariter admit-

tere videtur, non erit qui cogitet) et confirmat laterculus calatorum pontificum et flaminum anni 102 (C. VI, 2184. 2185). Nam cum constet Priscum eo tempore et vixisse et fuisse pontificem, calatores autem lectos esse ex sacerdotum libertis, qui in laterculo illo recensetur *L. Iavolenus Phoebus* necesse est manumissus sit a iuris auctore Prisco et praenomen a domino traxerit. Etiam in titulis Iavolenorum urbanis, qui compositi sunt C. VI, 19663—19668, praenomen Lucii quater, aliud autem nullum reperitur; videnturque homines illi omnes pertinere ad Prisci nostri familiam unci in ea gente conspicui viri. At in basi Nadinensi eum Gaium appellari vix videtur posse in dubium vocari; minus fortasse offendet coniectura, sane molesta et ipsa, duo praenomina Priscum habuisse eorumque alterum in basi illa praeteritum esse. Honoratum Nadini quominus statuamus differre ab auctore iuris, obstant tres magistratus Germaniae Syriae Africae, quos et iuris auctorem gessisse novimus et basis enuntiat.

Praeterea cum iam constet Priscum iuridici officio functum esse primis annis imp. Domitiani, confirmatur, quod alibi defendi (huius Eph. IV p. 225), iuridicos institutos esse non ab Hadriano, sed ab ipso Augusto.

De consulibus sufficiunt quae disputavi supra p. 616 latente etiamtum tabella priore; hoc solum addendum est anni 90 suffectos alios adhuc nullos innotuisse.

Locus fixae legis is est, quem adhuc noramus usurpari coeptum esse inter a. 86 et 93 et deinceps mansisse. Iam hac lege prolata restrictis terminis illis intellegitur eam consuetudinem legum de civitate figendarum ad Mineravam coepisse inter a. 86 et 90.

TH. MOMMSEN.